

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung) in Eeklo

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Duitse mitrailleurspost spoorlijn (Hollandstellung),
Eeklo, Leopoldlaan zonder nummer – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/43005/102.1

Hannelore Decoodt

10/05/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.2.1.	De <i>Hollandstellung</i> : enkele krachtlijnen.....	4
1.2.2.	De uitbouw van de <i>Hollandstellung</i> tussen Rapenbrug (Maldegem) en Vrasene (Beveren)	5
1.2.3.	De mitrailleurspost langs de spoorlijn Eeklo – Maldegem	6
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.....	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.	Evaluerend gedeelte	8
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	8
2.1.1.	Historische waarde	8
2.1.2.	Architecturale waarde	8
2.1.3.	Culturele waarde.....	8
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	8
2.4.	Juridische toestand	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening	9
3.	Beheersvisie	9
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	9
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	9
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	10
4.	Bronnen	10
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	11
5.2.	Fotobijlage	11
5.3.	Documentatie	11
5.4.	Criterionota	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit beschermingsdossier maakt deel uit van het thematisch beschermingspakket 'Bunkers van de Hollandstellung', dat op zijn beurt kadert in de reeks beschermingsdossiers van het erfgoed van beide wereldoorlogen in Vlaanderen. Tegelijk vormt dit beschermingsdossier een antwoord op een ad hoc beschermingsaanvraag voor alle bunkers van de 'Hollandstellung' op grondgebied Eeklo, bij Onroerend Erfgoed binnengekomen op 28 juni 2013.

Op 29 april 2015 werd een eerste reeks bunkers van de *Hollandstellung* definitief als monument beschermd. Dit beschermingspakket behandelde bunkers in Evergem (Ertvelde), Lochristi (Zaffelare), Stekene (Stekene en Kemzeke) en Gent (Mendonk). Nu worden bijkomend beschermingsprocedures opgestart voor waardevolle bunkers en bunkergehelen in het westelijke deel van de *Hollandstellung*, tussen Knokke en Assenede. Meer duiding over dit thematisch pakket is terug te vinden in de criterianota in bijlage. Hierin worden de belangrijkste krijtlijnen van de Eerste Wereldoorlog geschetst, evenals enkele belangrijke militaire gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog, die ook van belang zijn voor bepaalde bunkers van de *Hollandstellung*. Vervolgens wordt ingegaan op het belang en de evolutie van de Duitse bunkerbouw tijdens de *Grooten Oorlog*. Eén hoofdstuk behandelt de aanleg van de *Hollandstellung*. Ten slotte worden de erfgoedwaarden en criteria besproken, die aan de basis liggen van de selectie van beschermingswaardige bunkers of bunkergehelen.

1.1. Situering

Duitse bunker langs de voormalige spoorlijn Eeklo – Maldegem, ter hoogte van kilometerpaal 30. Deze spoorlijn is nu museumlijn geworden. Gelegen ten noorden van de Leopoldlaan, tussen Leopoldlaan 72 en 78 in.

1.2. Historisch overzicht

Duitse bunker uit de Eerste Wereldoorlog, opgetrokken als onderdeel van de *Hollandstellung*.

1.2.1. De *Hollandstellung* : enkele krachtlijnen

De *Hollandstellung* is een Duitse verdedigingsstelling uit de Eerste Wereldoorlog, die langs de grens met Nederland, tussen Knokke en Vrasene werd aangelegd (1). Reden voor de aanleg van deze linie was de vrees van de Duitse legerleiding dat de geallieerden zouden aanvallen vanuit het neutrale Nederland. In Vrasene sloot de *Hollandstellung* aan op de *Stellung Antwerpen*, waarop op zijn beurt aan oostelijke zijde de *Turnhout-Kanalstellung* aansloot.

De *Hollandstellung* was een verdedigingslinie met bunkers, die opgetrokken werden in samenhang met draadversperringen en inundatiezones. Er is een groot verschil merkbaar in de aanleg van de stelling en de bouwwijze van de bunkers tussen het Zwin (Knokke) en Leeskensbruggen (Maldegem) enerzijds en tussen Moerhuize (Maldegem) en Vrasene (Beveren) anderzijds. Tussen het Zwin en Leeskensbruggen zijn de bunkers opgetrokken door het *Marinekorps Flandern*, vanaf Moerhuize door de *Etappen-Inspektion 4* (of *Gruppe Gent*). De zone rond Strobrugge lijkt een overgangsgebied te vormen.

¹ Een uitgebreide historiek van de *Hollandstellung* met bronvermelding is terug te vinden in de criterianota, onder hoofdstuk 4. De criterianota is als bijlage 4 opgenomen bij dit dossier.

De *Hollandstellung* werd in verschillende fases aangelegd. In het *Marinegebiet* zijn de bunkers doorgaans opgetrokken in beton, dat gegoten werd binnen een houten bekisting. Het betreft meestal standaardontwerpen, die meermaals werden opgetrokken in steunpunten, die de ruggengraat vormden van de eerste verdedigingslijn. Pas vanaf november 1917 is er voor wat het *Marinegebiet* betreft, sprake van de aanleg van een nieuwe stelling, waarbij achter de eerste verdedigingsstelling nog commandoposten, posten voor radiotelegrafie en seinposten werden opgetrokken, evenals mitrailleursposten.

Tussen Moerhuize en Vrasene werd de *Hollandstellung* door de landmacht op een heel andere manier uitgebouwd, met een *Vorstellung* en een *Hauptstellung*, die op zijn beurt nog eens splitste in twee verdedigingslijnen. In dit deel van de *Hollandstellung* werden de bunkers doorgaans opgetrokken met betonstenen. Voor de bouw van deze bunkers liet men zich eveneens leiden door standaardontwerpen, die echter grondig verschilden van de standaardontwerpen, zoals toegepast in het *Marinegebiet*.

1.2.2. De uitbouw van de *Hollandstellung* tussen Rapenbrug (Maldegem) en Vrasene (Beveren)

In een legerbevel van 12 september 1916 werd de uitbouw van de stelling tussen Fort Donaas en de vesting Antwerpen bevolen (2). De stelling diende te bestaan uit een *Vorstellung* en een *Hauptstellung*. Het tracé van beide stellingen stond in nauw verband met zones, waar een inundatie tot stand kon gebracht worden. Alle wegen en kruispunten moesten met mitrailleurvuur gedekt kunnen worden.

De *Vorstellung* diende te lopen tussen Wachtebeke en Strobrugge, via Zelzate, Assenede, Boekhoute, de zuidrand van de polders tot ten zuiden van Sint-Jan-in-Eremo, en vervolgens het Leopoldskanaal tot Strobrugge.

Het tracé van de *Hauptstellung* werd volgens het legerbevel van 12 september 1916 voorzien tussen Puivelde (ten westen van Sint-Niklaas) tot ten noorden van Sinaai, via de zuidelijke rand van de Moervaartdepressie tot aan Terdonk en het Gents Zeekanaal en vervolgens verder westwaarts via Kluizen en de zuidoever van de Burggravenstroom via Eeklo en Balgerhoeke achter het Afleidingskanaal en het Leopoldkanaal tot ten zuiden van Middelburg, ten oosten van Lapscheure tot aan Fort Donaas. Dit tracé is in een later stadium wellicht nog gewijzigd, aangezien de uiteindelijke stelling ten noorden van de Burggravenstroom te situeren is.

De hoofdstelling diende te bestaan uit sterke steunpunten, vele hindernissen, goede toevormogelijkheden via spoor en waterwegen, goede verdedigingsstellingen en observatieposten. Daar waar het landschap het toeliet, zoals bij de Moervaartdepressie, dienden er inundaties voorbereid te worden, waardoor de uitbouw van de stelling beperkt kon worden. Deze stelling zou volgens getuigenissen met loopgraven zijn uitgebouwd, maar dit wordt niet bevestigd aan de hand van de beschikbare luchtfoto's (3).

Tussen Strobrugge en het kanaal Gent-Zeehaven ontdebde de hoofdstelling in twee verdedigingslijnen. De eerste lijn van de hoofdverdedigingslinie liep vanaf Celie over Boterhoek en Waai, ten noorden van Lembeke en Oosteeklo via Ertvelde tot Rieme. De overgebleven bunkers kennen min of meer eenzelfde ontwerp.

Op anderhalve à drie kilometer lag de tweede verdedigingslijn. Deze splitste ter hoogte van Celie af van de eerste lijn, liep iets ten zuiden van Balgerhoeke, langs de voormalige spoorlijn 58 ten westen van Eeklo richting Oostveldstraat en Antwerpse Heirweg tot Heide

² RM120/226, *Armeebefehl*, AOK 4 Ia Nr. 9/12, gericht aan het Marinekorps, Etappen-Insp. 4 en A.O.K., d.d. 12/9/1916.

³ Dit komt bijvoorbeeld terug in de getuigenissen die door George Spittaël werden verzameld, onder meer van Marcel Martens en Maria Knudde (Stadsarchief Eeklo, Fonds George Spittaël, GS6, map 24). Zie ook het lichtingenrapport van juni 1917 (KLM, 1 D.A., doos 1866, 55: G.Q.G., Iie SECTION, *Travaux allemands à la Frontière hollande-belge*, 8/6/1917).

ten zuiden van Lembeke en Oosteeklo, via Terven en tot Kluizen en Doornzele bij het Kanaal Gent-Terneuzen. Deze verdedigingslijn was dicht bezaaid met bunkers, die in bepaalde zones op nauwelijks enkele tientallen meters van elkaar waren gepositioneerd. Het lijkt alsof de bunkers van deze tweede verdedigingslijn in feite zelf in twee lijnen waren opgetrokken (4).

Tussen beide verdedigingslijnen in liep een dubbele prikkeldraadversperring, die vanuit de achterliggende bunkers bestreken kon worden met mitrailleurvuur.

1.2.3. De mitrailleurspost langs de spoorlijn Eeklo – Maldegem

Volgens een Belgische naoorlogse lijst waren er tijdens de Eerste Wereldoorlog op grondgebied Eeklo minimum 65 bunkers opgetrokken. Vandaag zijn er maar 16 bunkers overgebleven. Vele bunkers in Eeklo zijn verdwenen bij de aanleg van nieuwe woonwijken en tijdens een door de gemeente opgezette afbraakcampagne in 1959-1960 (5).

Tussen Balgerhoeke (Maldegem) en de Sint-Jansdreef (Eeklo) volgde de tweede verdedigingslijn van de hoofdstelling ten westen van Eeklo, spoorlijn 58 (6). Zowel aan de noordelijke als aan de zuidelijke zijde van de spoorlijn werden op regelmatige afstand verschillende types bunkers uit betonstenen opgetrokken. Er werd hierbij veel aandacht besteed aan camouflage. Daar waar mogelijk werden de bunkers opgetrokken in bestaande bossen of tegen of achter houtkanten. In andere gevallen werd er een dak op de constructie geplaatst. Of de bunkers werden met riet of twijgen bedekt (7).

Prosper Van Acker verhaalt op 19 mei 1917 in zijn dagboek hoe er plots een herberg verschenen was ter hoogte van de Balgerhoekestraat (8): *"wandelaars, die er sedert eenigen tijd niet meer zijn geweest, kijken verrast op eene nieuwe herberg, die daar verrezen is, zindelijk wit gekalkt, met groen geverfde deur en luiken. Een steenen paadje leidt er henen en alles schijnt den dorstigen wandelaar uit te noodigen om daar een glas bier te gaan drinken. Het opschrift luidt: "Estaminet In het Doodshoofd". Die herberg is echter niet bewoond, het is slechts de vermomming eener kazemat en wanneer men goed toekijkt ziet men in het groen der afgebeelde vensterluiken, de noesche schietgaten, langs waar de machiegeweren hun vernielingswerk moeten volbrengen, uitgaperen".*

En Prosper Van Acker zet zijn beschrijving van 19 mei 1917 als volgt verder (9): *"Langs de spoorbaan, die niet ver daar vandaan loopt, is evenzoo een baanwachtershuisje gesimuleerd met geschilderde vensterramen, gordijnen en zelfs bloemen: ook een kazemat."* Dit betreft de mitrailleurspost waarover dit dossier handelt. De betonnen constructie werd volgens de topografische kaart van 1911 opgetrokken ter hoogte van kilometerpaal 22. Nu is dit kilometerpaal 30. Het is niet duidelijk of en waarom er op deze plek een vooroorlogs haltegebouw of baanwachtershuisje zou gestaan hebben. Op de topografische kaart van 1911 staat er in ieder geval geen gebouwtje aangegeven. De beschrijving van Prosper Van Acker is te interpreteren alsof dit zogenaamde baanwachtershuisje opeens verrezen is.

Er zijn voor wat de *Hollandstellung* betreft, geen andere dergelijke betonnen versterkingen gekend die in een specifieke vorm gegoten werden. De grote openingen evenals de cirkelvormige ophogingen met centraal een verticale metalen koker wijzen op de functie als mitrailleurspost.

⁴ Zie bijvoorbeeld kaartje Stadsarchief Eeklo, Fonds G. Spittaël, GS6, *WOI Hollandstellung*, map 23.

⁵ Stadsarchief Eeklo, Fonds George Spittaël, GS6, *WOI Hollandstellung*, doos 27 en 28; A. Verstraete 2000: 172-180; 2001: 33-40, 77-147, 138-148.

⁶ Koninklijk Legermuseum, Fonds 185, Doos 3790, Map 1544, kaart met aanduiding resterende bunkers te Eeklo, 1935. Spoorlijn 58 was de spoorlijn tussen Gent en Eeklo, die tijdelijk verlengd werd tot Maldegem en later tot Brugge.

⁷ Aldus P. Van Acker 2015, 217.

⁸ P. Van Acker 2015, 218. "Noesch" betekent schuin.

⁹ Ibidem

De bunker lijkt eerder van slechte kwaliteit te zijn. De muren zijn niet dik (tot 80cm aan de voorzijde), het beton bevat veel holtes en is samengesteld met grote kiezels. Mogelijk wijst dit op de beperkte ervaring die de Duitse landmacht had met het optrekken van bunkers uit gegoten beton.

De beschadigingen aan de topgevel zouden veroorzaakt zijn door Canadezen, die hier na de Tweede Wereldoorlog oefenden met PIAT raketten (10).

Kilometerpaal 30, die nagenoeg tegen het mitrailleurspostje staat, bestaat uit een gietijzeren gecanneleerde zuilschacht met bovenaan een driehoekige blauwe prisma met het getal 30 erop. Dit type kilometerpaal dateert van vóór de oprichting van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (kortweg NMBS) in 1926 (11).

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen

Grotendeels betonnen militaire constructie in de vorm van een huisje met zadeldak, met een rechthoekig grondplan van 3,4 x 2,3 m, met aan oostelijke zijde een aanpalende betonnen muurtje van naar verluidt 1,4 x 0,5 m groot en 1 m hoog, dat schuin ten opzichte van de bunker geplaatst staat. Het geheel lijkt op een fundament te zijn opgetrokken. De constructie is opgetrokken in beton, versterkt met stalen profielen. Andere vlakken lijken met baksteen te zijn opgevuld, waarboven soms een cementlaag is aangebracht.

Toegang aan zuidelijke zijde, waar de betonnen muur nauwelijks 0,3 m dik is. Aan noordelijke zijde, waar de muur 0,8 m dik is, steekt een opening van 1,9 m, die naar buiten toe versmalt tot 0,7 m. Op het onderste vlak van deze opening zit een cirkelvormige verhoging met centraal een pin voor het plaatsen van een mitrailleur. In de twee zijmuren (0,55 m dik) zit telkens een opening die versmalt tot 0,85 m breedte en 0,6 m hoogte. Het is onduidelijk of deze openingen ook een cirkelvormig draaipunt bevatten.

Het is eigen aan bunkers dat er in de ondergrond in en rond de bunker constructieve elementen of militaire infrastructuur zitten die rechtstreeks verband houden met de bunker, zoals vloerplaten, waterafvoersystemen of bekabeling.

Op het betonnen platform rond de bunker staat een kilometerpaal. De paal heeft een gietijzeren gecanneleerde zuilschacht met bovenaan een driehoekige blauwe prisma met het getal 30 erop.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 4 maart 2015. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De bunker verkeert in een vrij slechte toestand. De mitrailleurspost is opgetrokken in gegoten beton, dat eerder van inferieure kwaliteit is. Andere delen zijn dan weer met baksteen opgetrokken of opgevuld. Er zitten gaten in het betonnen dak. Rondom de bunker ligt rommel en is er onverzorgde begroeiing.

¹⁰ Zie VERSTRAETE 2001, 145-147. "PIAT" staat voor "Projector Infantry Anti Tank", een type draagbare antitankraketten, ontwikkeld tijdens de Tweede Wereldoorlog.

¹¹ DAUBECHIES A. & PERRIN G. 2013, 43.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

Als zijnde een merkwaardige betonnen militaire constructie, die in 1917 is opgetrokken als onderdeel van de *Hollandstellung*. Deze mitrailleurspost is meer bepaald opgetrokken naast spoorlijn 58 en diende de vorm van een baanwachtershuisje aan te nemen. Volgens een neergeschreven getuigenis werd een baanwachtershuisje gesimuleerd met geschilderde vensterramen, gordijnen en zelfs bloemen. Dit wijst op het belang dat de Duitse bezetter tijdens de Eerste Wereldoorlog besteedde aan camouflage. De **historische context**, meer bepaald de ligging langs de voormalige spoorlijn 58, is dus heel belangrijk. De nabijgelegen kilometerpaal 30, die dateert van vóór 1926 en ook een direct inhoudelijk verband heeft met spoorlijn 58, wordt omwille van de **ensemblewaarde** mee beschermd.

2.1.2. Architecturale waarde

Als zijnde een uitermate **zeldzame**, atypische betonnen constructie van de *Hollandstellung*. Daar waar de bunkers van de *Hauptstellung* tussen Strobrugge (Maldegem) en Vrasene (Beveren) werden opgetrokken in betonstenen volgens bepaalde min of meer standaardtypes of standaardkarakteristieken, is deze mitrailleurspost grotendeels opgetrokken in gegoten beton. Een bunker uit de Eerste Wereldoorlog, die omwille van camouflageredenen de vorm van een spoorweggebouwtje diende aan te nemen, is uniek.

2.1.3. Culturele waarde

Als materiële getuige van de *Grooten Oorlog*, die Vlaanderen jarenlang in zijn greep had en het leven van ontelbaar veel mensen ingrijpend tekende of volledig verwoestte. De Eerste Wereldoorlog was een internationale gebeurtenis bij uitstek, waarbij het gros van Vlaanderen door een vijandelijke mogendheid werd bezet. De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog kent nog steeds een breed maatschappelijk en internationaal draagvlak.

2.2. Motivering van het type bescherming

De bunker wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

In dit beschermingsvoorstel wordt de betonnen mitrailleurspost met bijhorend muurtje ter bescherming voorgesteld. Rond de mitrailleurspost wordt een bijkomende perimeter mee afgebakend, zodat uitstekende betonnen fundamentplaten, waterafvoersystemen of andere elementen die integraal deel uitmaken van de mitrailleurspost maar niet bovengronds waarneembaar zijn, mee opgenomen zijn in de bescherming. Aangezien

kilometerpaal 30 binnen deze perimeter ligt, en omwille van de ensemblewaarde, wordt deze kilometerpaal eveneens mee beschermd.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De bunker is opgenomen in de wetenschappelijke inventaris van bouwkundig erfgoed met ID-nummer 301060.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening

De bunker ligt volgens het Gewestplan in agrarisch gebied.

De bunker ligt binnen het goedgekeurd provinciaal RUP Windlandschap 'Eeklo – Maldegem' (29/4/2015, RUP_40000_213-00084_00001).

De bunker ligt binnen het goedgekeurd provinciaal RUP 'Afbakening kleinstedelijk gebied Eeklo', goedgekeurd op 16/9/2009 (RUP_40000_213_00030_00001).

3. BEHEERSVISIE

De opmaak van de beheersvisie gebeurde in samenspraak met de afdeling Beheer Oost-Vlaanderen, op een overleg op 1 december 2016.

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle

voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- Het goed als een goed huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- De toestand van het goed regelmatig controleren;
- Regulier onderhoud uitoefenen;
- Onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerendergoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerendergoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

- Koninklijk Legermuseum Brussel, Fonds 185, Doos 3790, Map 1544.
- Stadsarchief Eeklo, Fonds Georges Spittaël, GS6, WOI Hollandstellung, doos 27 en 28.
- DAUBECHIES A. & PERRIN G. 2013: *Dictionnaire du patrimoine ferroviaire*. Les dossiers de l'IPW, XII, Namur.
- SAKKERS H. e.a. 2011: *De Hollandstellung van Knokke tot Antwerpen. Stille getuige van de Eerste Wereldoorlog*, s.l.
- VAN ACKER P. 2014, 2015: Beschrijving van de plaatselijke toestanden in den oorlogstijd (2) - (3), *Appeltjes van het meetjesland. Jaarboek van het Historisch Genootschap van het Meetjesland*, 65 - 66, Maldegem.
- VAN GEETERUYEN A. & DE JONGH G. 1994: Hollandstellung van de kust tot Strobrugge, toen en nu, *Shrapnel*, 6.2.
- VERSTRAETE A. 2000, 2001: Oorlogsrelicten te Eeklo. De Hollandlinie van Balgerhoeke tot Lembeke, *De Eeklose Dobbegelbakkene* 9.4, 172-180; 10.1, 33-40; 10.2, 77-147, 10.3, 138-148.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Zie afzonderlijk document.

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het inhoudelijke dossier gevoegd.

5.3. Documentatie

Zie afzonderlijk document.

5.4. Criterionota

Zie afzonderlijk document.